

חינוך לחיים

פרשת כי תצא

כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנאה
לכאורה יש כאן קושי לשוני שהרי פה הקדים את האהובה, ובהמשך 'והיה הבן הבכור לשנואה' כלומר בן השנואה קודם. הכיצד??

הבת עין מסביר שיש כאן שתי אהבות שיש לאדם בחייו: אדם אוהב רוחניות, ערכיות, עיון והפשטה. ואדם אוהב גם גשמיות. הישגיות עונה נפש ומנוחה. אדם נולד כדי להגשים את תכליתו הרוחנית. ייעודו של יהודי הוא לעבוד את ה' ביראה ובאהבה. ומצד שני אדם הוא יצור גשמי, בשר ודם 'והוא מוכרח לעסוק בדרך ארץ ובמשא ומתן כדי למצוא את פרנסתו וחיי גופו הגשמי. הדרך לפשרה בין שני הניגודים הללו טמונה בכך שגם בזמן שעוסק בחיי שעה מוטל עליו לחשוב על הקב"ה ולידבק בו ביראה ובאהבה ככתוב 'בכל דרכיך דעה' ויתירה מכך מוטל עליו להיזהר שאהבת ההצלחה בחייו הגשמיים לא תבוא על חשבון אהבת ה'.

מי שחי חיים של 'בכל דרכיך דעה' עובד את ה' גם בעת שהוא נטוע בעולם המעשה, כשהוא מגשר ומחבר בין שני עולמות. והוא כאפרוח של ר' ירמיה, שרגלו האחת נטועה בצד אחד ורגלו השניה בצד השני בחברה אחרת ובהוויה שונה. אבל, מיהו באמת? את מי הוא אוהב יותר?

יש לדעת מהי ליבת האדם? מה משקף את מהותו? ברגעי מבחן שבהם הוא יצטרך לבחור בין שתי האהבות, הרוחנית והגשמית למי יהא ליבו מסור ובמי יבחר? שיש לו שעה פנויה מה הוא עושה בה? האם יעדיף ספר חול וחומר קריאה אקטואלי או שמא יעדיף ספר קודש ועיון תורני? כאלה ועוד זה מבחן מעשיי המהווה אינדקסיה לדעת מיהו האדם שבפנינו.

אבל מבחן זה אינו מוחלט שכן לעיתים מכריע בהם ההרגל, או היבט סביבתי כי צופים בו... אז כיצד נדע מבחינה פנימית מהותית איפה הוא באמת?? מהי זהותו הפנימית של האיש המשלב בין שני העולמות??

הסוד הוא בהתחלה!!

אומר 'אור המאיר': 'אם נפשך לדעת אם האמת אתך, תוכל לדעת זאת ולבחון את נפשך וזה ניסיון גדול לכל איש הישראלי בעת ששוכב על מיטתו ונתעורר משנתו- לאן פונה מחשבתו במשקל הראשון? אם מתחיל לחשוב על משא ומתן ושאר צרכיו הגשמיים מסתמא ליבו חסר וריקן מכל טוב ומחשבותיו מעורבות מהבלי העולם ושטותו הנוהג בה, ויבין מזה פחיתות ערכו וגנות מידותיו. אבל מי שיש לו נשמה טהורה תיכף כשמתעורר משנתו מחשבה קדומה (ראשונה) עולה על רוחו ודעתו לחשוב מרוממות ה'.

ודברים דומים כתב בעל התפארת שלמה 'צריך האדם גם כן להסתכל ולהבחין בעצמו בכל יום בבוקר בקומו ממיטתו איזה מחשבה עולה בו ראשונה, האם היא מענייני קדושה ועבודת הבורא אם לא, שזהו כור הבחינה. כלומר המבחן הוא מה הדבר הראשון שאדם עושה בבוקר כשהוא קם, מה המחשבה הראשונה שמעסיקה אותו ולכן נוטה תת ההכרה שלו?

כלומר המבחן הוא - למי הוא נותן את הבכורה!!! כך זה בתחילת היום! בתחילת השנה!! ההתחלה קובעת את המגמה!!

אדם יכול להיות 'גם וגם' אדם מסוגל לעבוד את ה' גם בעת עיסוקו בגשמיות. הוא יכול 'להפוך גם את עסקיו לבחינת קדושה כגון עובד כדי לתת צדקה, אוכל כדי שיהא לו כח ללמוד תורה וכך יעבוד את ה' יותר חזק. יושן כדי שיהא צירני ומלא חיות לעבודת ה' וכן הלאה בכל דבר. כך הופך חשיכה לאורה ומוציא את הניצוצות הקדושות מההתעסקות בגשמיות ומעלה אותם לשורשם ובכך יהא נחת רוח להקב"ה בעולם הזה הגשמי.

אבל לעיתים הוא אוהב גם את הקב"ה אך בעיקר את עצמו ואת גשמיותו. הוא נותן את עיקר תשומת ליבו ואת אהבתו לעולם הזה שלשם הוא נמשך, ואם נשאר קצת זמן... נותן לה', ובעצם נותן את הבכורה לאישה השנואה... מה עושים כדי להצליח?

אומר הבת עין עצה. גם אם המחשבה הראשונה שקם בבוקר נתונה למאוויים הגשמיים כי לשם נוטה ליבו - יקדיש נא האדם את המעשים הראשונים שהוא עושה בבוקר לדברים רוחניים. אם יקדים את העיסוק בדברי קדושה הרי שההקדמה הזאת תביא לכך שבסופו של יום יעדיף הקב"ה את הבכור בן השנואה כלומר דווקא את העלאת הקדושה מתוך ענייני העולם הזה. וכך מסביר את הפסוקים בפרשה:

כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנאה- זה שני מיני ההתעסקות אחת בתורה ובתפילה שנקרא 'אהובה לה' והעסק השני בדברי חולין הנקרא 'שנואה לה'.

'וילדו לו בנים האהובה והשנואה' - בתחילה יעסוק בתורה ובתפילה ובמצוות ואח"כ במילי דעלמא, ומעיסוקים אלו יוליד בנים כלומר שיוציא תחילה את הניצוצות האלוקים ממעשים המכונים 'אהובה' ואח"כ יוציא את הניצוצות מהמעשים הנקראים 'שנואה'.

'והיה הבן הבכור לשנואה' - בכור זה לשון חשיבות, שאצל הקב"ה הניצוצות שמוציא מענייני החולין הם חשובים להקב"ה יותר מאלו שהוציא ע"י תפילה ומצוות. כי זהו עיקר הנחת רוח של הקב"ה להפוך חשיכה לאורה ולהציל עשוק מיד עושקו. הקב"ה יודע להעריך את הקושי, את המסירות נפש, והאור שבוקע ממנה כובשו!!

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com